

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки на підставі прилюдного захисту дисертації «Інституційні засади ухвалення зовнішньополітичних рішень в КНР: чинники сучасної трансформації» зі спеціальності 052 Політологія 06 березня 2024 року.

Комліченко Альбіна Андріївна, 1995 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила 2018 року Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара зі спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Навчалася в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з 2018 року до 2022 року.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – Ставченко Сергій Вікторович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, зокрема, 1 стаття в журналі, що індексується в науково-метричній базі Web of Science, 2 статті у наукових фахових виданнях України.

1. Tretiak O. A., Tokovenko O. S., Rexha M. A., Komlichenko A. A. Public actors of international politics: peculiarities of interaction. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. № 73. 468 – 482. (Web of Science) URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38411>. DOI: 10.46398/cuestpol.4073.25

2. Комліченко А.А. Зовнішньополітична стратегія КНР. *Epistemological studies in philosophy, social and political sciences issn 2618-1274 (print) ISSN 2618-1282 (online)* 2021. Vol. 4. Issue 1.95-104. DOI: 10.15421/342112

3. Комліченко А. А. Південно-Східна Азія як стратегічний регіон в зовнішньополітичній стратегії КНР. *Epistemological studies in philosophy, social and political science* ISSN 2618-1274 (print) ISSN 2618-1282 (online) 2020. Vol. 3. Issue 1.180-187 DOI: 10.15421/342019

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Іщенко Ігор Васильович, голова разової ради, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин. Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Климончук Василь Йосипович, опонент разової ради, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Принципових зауважень до дисертації немає. Але слід відзначити, що в тексті дисертації є окремі невдалі словосполучення та стилістичні помилки, які не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи і не знижують наукової вагомості та практичної значущості даного дисертаційного дослідження. При цьому слід висловити зауваження, які можуть стосуватися подальших напрямків наукової розробки.

По-перше, в роботі слід було посилити геостратегічний аналіз ухвалення політичних рішень в сучасному Китаї. Саме стратегічні підходи та цілі є

провідними мотивуючими чинниками внутрішньої політики Китаю в умовах концентрації влади в руках сучасної верхівки КПК. Відповідно виокремлення альтернативних геостратегічних напрямків дало б зрозуміти подальші кроки комуністичної держави.

По-друге, в контексті завдань дослідження, а саме ідентифікації значення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків в рамках відносин партнерства та домінування у зовнішній політиці сучасної КНР (стор.16) було б доречно звернутися до аналізу публічно-дипломатичних дій та демаршів КНР в діяльності сучасної ООН. Це дало б змогу з'ясувати конкретні прийоми та методи просування прокитайської політичної адженди на міжнародних форумах.

По-третє, істотним аспектом сприйняття КНР міжнародної спільнотою є проблематика порушення прав людини. Вона є чутливим моментом, за яким члени міжнародного співтовариства вибудовують своє ставлення до цієї держави. Санкційні режими, які накладені на КНР внаслідок порушень прав етнічних та конфесійних меншин, могли б стати предметом вивчення в контексті самообмежень сучасної Росії в умовах війни з Україною.

По-четверте, компаративна методологія, задекларована в роботі (с. 60), могла б отримати більш чіткий вираз, якби авторка звернула увагу на конкретні регіони сучасного світу та здійснила порівняльний аналіз наслідків зовнішньополітичних рішень КНР. Зокрема, йдеться про паназійський та панафриканський інфраструктурні зовнішньополітичні проекти сучасного Китаю.

Загалом, попри висловлені побажання та зауваження, вважаю що дисертація А. А. Комліченко заслуговує на позитивну оцінку.

Шевчук Олександр Володимирович, опонент разової ради, доктор політичних наук, професор, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Міністерства освіти і науки України, виконуючий обов'язки завідувача кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики. Підкреслюючи в цілому високий науковий рівень виконаної роботи, водночас варто зупинитися на окремих положеннях і висновках Комліченко А. А., які мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування.

1. Дисертація набула б більш довершеного вигляду, якби авторка висловила своє ставлення до провідних китаєзнавчих досліджень в Україні та за її межами. Зокрема в роботі не повною мірою проаналізовано доробки таких вітчизняних вчених-китаїстів, як А. Гончарук, Є. Гобова, В. Кіктенко, Б. Курц. Також теоретичне підґрунтя роботи могли б доповнити праці Е. Бегготт Картер, яка розкриває основи сучасного західного розуміння китайського політичного порядку денного.

2. У дослідженні потрібно було б звернути увагу на такий аспект механізму ухвалення рішень сучасної КНР, як походження посадових осіб з конкретних регіонів КНР. Питання місцевих зв'язків та впливу земляцтва в зовнішній політиці сучасного Китаю потребує ретельного розгляду. Це відкриває перспективу більш чіткої ідентифікації групових об'єднань в китайській політиці.

3. Приділяючи значну увагу ідеологічним мотиваціям прийняття політичних рішень в сучасній КНР, авторка досить побіжно розглядає публічні виступи китайських лідерів. Проте на основі аналізу текстів сучасних китайських керівників можна ідентифікувати так звану «партійну лінію» як для кожного конкретного випадку (ситуації) зовнішньої політики КНР, так і для

більшості її регіональних напрямків. Саме такий підхід використовує більшість зовнішніх спостерігачів за внутрішньою політикою КНР.

4. Значним аспектом, який потребував би висвітлення за тематикою дисертації, є українсько-китайські відносини періоду незалежності. Вони мають багато аспектів та нюансів взаємодії. Висвітлення договірної бази, а також основних подій українсько-китайських відносин могло б дозволити виявити способи адаптації сучасної України до зміни китайської зовнішньої політики в період російсько-української війни.

Перелічені зауваження не ставлять під сумнів отримані фундаментальні, ґрунтовні наукові результати та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Комліченко А. А. Відзначені недоліки та дискусійні положення не стосуються актуальності роботи, наукової новизни, достовірності та практичної цінності отриманих результатів дисертаційного дослідження. Разом з тим, висловлені зауваження носять виключно рекомендаційний характер, оскільки окреслюють перспективні напрями подальших наукових розробок досліджуваної теми.

Шуліка Андрій Андрійович, рецензент разової ради, доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Позитивно оцінюючи актуальність проведеного дисертанткою дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність, теоретичний рівень і практичну значущість його результатів, слід висловити певні зауваження щодо окремих дискусійних положень роботи:

1. У назві роботи фігурує поняття сучасних трансформацій внутрішньої політики Китаю. Досить доречним було б дізнатися думку авторки щодо проблематики перетворень внутрішньої політики КНР в контексті демократичного транзиту. Зокрема, цікавим є питання специфіки автократизації сучасної КНР під керівництвом Сі Цзіньпіна на противагу тенденціям відносно лібералізації, яка була частково започаткована Деном Сяопіном.

2. Дисертація набула б більш повного вигляду, якби в ній авторка звернулася до таких геостратегічних напрямків зовнішньої політики Китаю, як сучасний Європейський Союз, Центральна Азія, а також країни Північної Африки. Ці регіони майже не згадуються в дисертації, проте вони виступають предметом уваги китайської публічної дипломатії. Доцільним було б з'ясування внутрішньополітичної позиції китайської еліти стосовно зовнішньополітичних акцій в цих регіонах.

3. В контексті розуміння внутрішньополітичних процесів в сучасному Китаї вартим уваги був би розгляд ухвалення політичних рішень в парадигмі «адженда сетінг» (agenda setting), тобто визначення порядку денного. На цій основі можна було б більш конкретно виявити групових акторів, процедури ухвалення рішень та контроль за їх результатами.

Проте викладені вище зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження А. А. Комліченко.

Воронова Тетяна Володимирівна, рецензент разової ради, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Відзначаючи хороший рівень роботи, наукове та прикладне значення результатів доцільно зробити деякі зауваження і побажання:

- у контексті теми дослідження доречно було б звернути увагу на концепцію «м'якої сили» Дж. Ная, яка є ключовою для просування культурних

патернів Китаю в міжнародній політиці. Зокрема, ця концепція стала визначальною для розуміння стратегічних дій сучасної України на китайському напрямку.

- у дисертації задекларовано використання неоінституційного підходу для дослідження інституційних засад ухвалення політичних рішень на різних рівнях державно-партійної системи КНР. Водночас не з'ясовано залишається проблема громадських акторів та громадського й медійного середовища як чинника реакції на китайську зовнішню політику у глобальному вимірі. Дисертантці слід було звернути увагу на діаспорні, дисидентські, конфесійні та контркультурні китайські спільноти міжнародного рівня, які публічно характеризують зовнішню політику КНР та здійснюють відкриту критику рішень китайських політичних лідерів. Завдяки цій інформації можна було б ширше розкрити опозиційний контекст китайської зовнішньої політики на противагу пропагандистському та комплементарному дискурсам;

- дисертація б набула більш прикладного виміру, якби авторка пов'язала інституційний контекст ухвалення рішень в Китаї з формуванням зовнішньої політики таких держав, як Японія, Індонезія, В'єтнам тощо. Ці держави виступають прямими конкурентами КНР в економіці, просуванні політичного впливу, а також культурному домінуванні в Південно-Східній Азії. Відповідно коли йдеться про можливість трансформації українського погляду на китайську зовнішню політику, слід враховувати і цей регіональний аспект.

Але зазначені зауваження не знижують наукової та практичної цінності виконаної роботи.

Третяк Олексій Анатолійович, доктор політичних наук, професор, виконувач обов'язків завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Тимченко Михайло Михайлович, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Результати відкритого (онлайн) голосування:

«За» – 5 членів ради,
«Проти» – немає,

На підставі результатів відкритого (онлайн) голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Комліченко Альбіні Андріївні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 052 Політологія.

Голова
спеціалізованої
ради

разової
вченої

(підпис)

Ігор ІЩЕНКО